

Husdyrbruget 1914

med særligt Henblik paa Kvægavlen og Kvægbruget.

Af Statskonsulent *Axel Appel*.

Paa næsten alle Omraader er 1914 blevet et Mærkeaar. Virkningerne af den Verdenskrig, der udbrød d. 1. August i Fjor, er blevet stærkt kendelige og saa indenfor vort lille Samfund og har paa mangfoldige Maader præget Forholdene, ikke mindst vedrørende det danske Landbrugs Produktions- og Omsætningsforhold.

Der skabtes i Begyndelsen af August en Situation, der, klart som aldrig før, belyste, hvilken Betydning det har for dansk Landbrugs gode Trivsel — og dermed for dansk Erhvervsliv i det hele — at Landets Udførsel af forædlede, dyriske Produkter kan foregaa frit og uhindret, ligesom det samtidig traadte skarpere frem end nogensinde, i hvilken Grad det danske Landbrug omdanner sine Planteavlsprodukter til Husdyrprodukter og ad denne Vej — gennem denne Omdannelse — tager sine Hovedindtægter gennem Salg af Fedevare. Husdyrbrugets Rolle i Landbrugets Omsætning her hjemme har atter med Rette tiltrukket sig en Opmærksomhed, der bør resultere i, at der sættes mest muligt ind paa dettes Forbedring paa alle de Omraader, hvor der kan udrettes noget, og det er heldigvis mange.

I 1914 kan vi — som Følge af Krigens Udbrud — skelne mellem to Perioder. Den første og længste Periode, Perioden før 1. August, kendetegnedes i Hovedsagen ved at være en rolig Fortsættelse af Udviklingen i 1913, og dette gjaldt saavel Produktionens Størrelse og Produktionsbetingelserne, som de Priser, der opnaedes for de paagældende dyriske Produkter, særlig for Kvægavlsprodukterne. Dog svarede Fedekvægspriserne næppe helt til de tilsvarende Maaneder for 1913, hvilket ikke mindst gjaldt 2. og 3. Kl.s Varer, og ligesaa var det magre Kvæg billigere, og der var et betydeligt Prislefald paa Kælvekøer. For Smørret var Forholdet dette, at Maanederne Februar—Juni havde lavere Priser end de tilsvarende Maaneder af 1913, men til Gengæld var Prisen i Juli 1914 7 Øre højere end Aaret forud.

Den anden og kortere Periode af 1914, nemlig efter Krigens Udbrud, fra 1. August, blev rig paa Overraskelser. Krigens Virkninger blev hurtigt kendelige overfor vore Eksportforhold. En foreløbig Panik blev vi ikke fri for, idet Udsigterne for vor Udførsel i nogle Dage var truende. Vi maatte midlertidig indstille Udførselen af Landbrugsvarer søværts, og da Smørnoteringen udeblev i 14 Dage, tog Nervøsiteten Overhaand saaledes, at adskillige Mejerier solgte baade deres Smør- og Ostproduktion til endog meget lave Priser, ligesom det hændte, at der blev givet Leverandører Paalæg om at tilbageholde Middags- og Aftenmælken og kun til Mejeriet at levere Morgenmælken. Men dette var dog ganske forbudende; det viste sig hurtigt, at en ret regelmæssig Udførsel og Afsætning atter lod sig gennemføre, ligesom Kulimporten hurtigt kom i Orden om end til forhøjede Priser.

Men denne vanskelige Tid maatte selvfølgelig paavirke Smørmarkedet, saa meget mere, som der efter en Standsning af Eksporten fulgte en Overfyldning af Markedet. Da Noteringen — efter at have holdt sig passiv i de to første Uger af August — atter meldte sig

i 3. Uge af August, var det med 102 Kr., mens Juli sidste Uges Pris var 112 Kr. Omkring de 102 Kr. holdt Noteringen sig til 20. September; men nu steg den og naaede 123 Kr. midt i Oktober, og efter en midlertidig Nedgang steg Noteringen til 134 Kr. i December, hvis Middelpriis blev 131.80 Kr. pr. 50 kg. (Statistik Udvalgets Notering). For første Periode af 1914 — før Krigen — blev den gennemsnitlige Pris 1.30 Kr. (pr. 50 kg) lavere end for de tilsvarende 7 Maaneder af 1913, og for Krigsperioden — de 5 sidste Maaneder — 5.50 Kr. over. Gennemsnitsprisen for 1914 var 109.20 mod 106.80 i 1913, naar der for begge Aarene udelades Noteringerne i August Maanedets to første Uger. Kunde vi efter 1. August have forskaffet os Foderstoffer til de sædvanlige Priser, da vilde Betingelserne for en meget lønnende Smørproduktion i mangfoldige Landbrug have været endog særdeles gode, men Udførselsforbud fra flere af de krigsførende Lande og Tilbageholdelsen af Foderstoffer fra andre medførte stor Knaphed paa Foderstoffer, samtidig med at Priserne steg meget stærkt i Henhold til stærkt øgede Forsikringspræmier og meget stærkt stigende Fragter.

For levende Kvæg og slagtet Kød var Priserne i Gennemsnit lidt lavere end i 1913, og de holdt sig lave efter Krigen Udbrud — trods den tyske Tolds Ophevelse og Lettelser i Indførselen, idet Landegrænsen aabnedes for Gennemførsel af levende Kvæg til Tyskland — til vi naaede November. Herefter steg Priserne fra 60 til 67 Kr. pr. $\frac{1}{2}$ kg slagtet Vægt for 1. Kl.s Varer. Den i 2. Periode — efter Krigen Udbrud — fremkaldte Stigning af Smørprisen fulgtes saaledes ikke af en tilsvarende Stigning af Kødpriserne for 1914; denne kom først rigtig i 1915.

For 1914 kan der foruden den ved Krigen skabte ejendommelige Situation noteres denne lidet glædelige Kendsgerning, at Aaret bragte os en tør Sommer, hvoraf Følgen blev et som Helhed daarligt Græsaar, en lille

Kornhøst, navnlig fyldte Straaet lidt, og en ringe Avl af Kaalroer og Turnips. Dyrt Kraftfoder og lidt Græs og Grøntfoder skaber uheldige Forhold for den dyriske Produktion, og trods de høje Smørpriser vil der saaledes, naar alle Forhold tages i Betragtning, ingen Tvivl være om, at Kvægholdets økonomiske Balance i Aaret 1914 vil være betydelig ringere end den var Aaret forud; imidlertid var 1913 jo et meget godt Aar, og der er saavist ingen Grund til Klager.

Hvor man har haft tilstrækkeligt Grovfoder: Roer, Hø og Halm til Raadighed, der har man, trods det at Kraftfoderet for flere Foderemners Vedkommende har kostet henved det dobbelte af, hvad det kostede Aaret i Forvejen, haft gode Betingelser for at kunne faa det hjemmeavlede Grovfoder betalt med samme Priser som i 1913, thi Smørprisen fulgte godt med Oliekageprisen. Under saadanne Forhold har Malkekqvægholdet svaret god Regning. Men disse Forhold var uheldigvis ikke tilstede i en meget stor Del af Landets Kvæghold; her var Beholdningerne af det hjemmeavlede Grovfoder meget smaa, og for nogenlunde at kunne bevare Besætningerne maatte der bruges forholdsvis meget af det dyre Kraftfoder. Endnu uheldigere stillet var selvfølgelig de Landbrug, der har maattet købe Grovfoder til Priser, der ligger saare højt over Foderværdien, end sige over den Pris, hvortil man under sædvanlige Forhold kan avle det. Her var det ganske umuligt, at Køerne eller Kvæget blot nogenlunde kunde betale disse Priser, og her maatte man formindske sin Kvægbesætning, og det gjorde man. Overfor Opdræt og Fedning virkede de høje Kraftfoderpriser snarest endnu mere, idet, saaledes som nævnt, Prisstigningen her kom meget sent og ikke stod i Forhold til Stigningen i Smørprisen. Kvægholdet her hjemme har saaledes ikke lukreret af de paa Grund af Krigssituationen skabte Forhold, og Landbruget som Helhed ej heller, hvad der er mange Ikke-Landmænd der tror.

Det maa nærmest overraske glædeligt, at trods det overvejende daarlige Græsaar, dyrt Kraftfoder og som Følge deraf stærk Sparsommelighed i Anvendelsen af dette, der nok paa sine Steder har været utidig og overdreven, er Udførselen af danske Mælkeprodukter eller »Beregnet Smørmængde ialt« (Smør og Fløde) i 1914 kun 1 pCt. lavere end for 1913, nemlig 100.5 Mill. kg mod 101.4. Nedgangen falder udelukkende paa 2. Periode, idet 1. Periode (Januar—Juli) har en Udførsel af Smør, der er 4 Mill. kg større end den tilsvarende Tid af 1913.

Af levende Hornkvæg har der i 1914 været en stigende Udførsel, nemlig fra 153,000 til 189,000 Stkr., en Opgang paa 36,000; denne Forøgelse falder udelukkende paa Perioden efter d. 1. August. Denne stærke Opgang i Udførselen er imidlertid fulgt af en betydelig forøget Indførsel af udenlandsk (svensk) Kvæg, der har andraget ca. 26,000 Stkr. mod 6,000 i 1913 og 5,400 i 1912, ligesom det maa tages i Betragtning, at der, utvivlsomt paa Grund af de i flere Henseender usikre Forhold, er sendt adskillige Kreaturer, der har været meget mangelfuldt fedede, for ikke at sige magre, og som saaledes repræsenterer en forholdsvis mindre Kødvægt. Statistisk Departement har foreløbig regnet med 255 kg salgbart Kød pr. Stykke udført Kvæg (bortset fra Kalve) mod 267 kg i 1913.

Ogsaa af Kød er Udførselen steget, nemlig fra 15.1 til 17.4 Mill. kg, og den samlede Overskudsudførsel af salgbart Kød i levende og slagtede Kreaturer er steget fra $53\frac{1}{3}$ til $59\frac{1}{2}$ Mill. kg. Merudførselen af Kød falder ogsaa paa Aarets sidste 5 Maaneder. De simplere Varer af Køer betingede i det tidligere Efteraar forholdsvis de bedste Priser, særlig saalænge der frit kunde udtøres Huder og Skind, der var oppe i en Pris af 1.70 Kr. pr. kg, og saalænge Konservesfabrikationen endnu var paa sit højeste.

Af Flæsk har Udførselen været stærkt stigende i

1914 og større end nogensinde tidligere, men for Svineholdets og Fedningens Rentabilitet har Forholdene i 1914, særlig efter Krigens Udbrud, været ret ugunstige, idet de meget høje Priser paa Byg og Majs er fulgt af vigende Priser paa Flæsk, ligesom Pattegrise til Tider næsten har været usælgelige.

Over Størrelsen af vor Hesteudførsel foreligger der endnu ingen officielle, detaljerede Oplysninger, men alle ved, at den har været meget betydelig, og at Priserne blev endog meget høje, ikke mindst for 2. og 3. Kl.s Varer, der gik af som varmt Brød. At der nu blev en gunstig Lejlighed til at blive de simple Varer kvit til store Overpriser, var fra et økonomisk Standpunkt kun glædeligt. I det hele var vor Hestebestand rigelig, ikke sjældent for rigelig, og for de mange, der har kunnet undvære en eller flere Heste, er der gennem Salg af disse tilflydt vedkommende en god Indtægt. Der var dog flere — vi kan vel endog sige mange — Landmænd, der fik solgt for tidligt, det vil sige for billigt, og for saa vidt en Del af disse senere har maattet købe igen, har Forretningen været saare tvivlsom.

Vinterfodringen 1913—14.

Denne gennemførtes i sin Helhed uden Vanskeligheder og med godt Resultat. Efter en god Høst i 1913 var der gennemgaaende tilstrækkelige Beholdninger af Grovfoder, særlig af Roer, om end der i mange Kvæghold maatte spares noget paa Halmen — og ligesaa paa Roerne. At Roerne — selv i gode Roeaar — i adskillige Kvæghold er forbi inden 1. April eller snart ind i April, er en kendt, men derfor lige beklagelig Historie. Balancen paa Malkekøernes Konto lettedes ved jævnt gode Smørpriser og ikke høje Kraftfoderpriser.

Efteraars- og Vintermaanederne i 1913 var milde, men Slutningen af December og Januar bragte stærke Kuldeperioder med indtil $\div 13^0$, hvilket, hvor Stald-

bygningerne er mindre lunt indrettede, og det er endnu Tilfældet alt for mange Steder — bevirkede en ret betydelig Nedgang i Mælkeudbyttet, ligesom Opfødringen af frosne Roer gav en Del Maveforkølelse med deraf følgende forskellige Fordøjelsesuregelmæssigheder, hvilket tilsammen foraarsagede en midlertidig Svækkelse af Køernes Udnyttelsesevne. Den ved disse Kuldeperioder frembragte stærke Afkøling udøvede iøvrigt en ikke uvelkommen Indvirkning paa Roernes Holdbarhed i Kulerne, hvor de mange Steder indtil da havde haft det for lunt. I Vinterens Løb raadnede desuagtet en ikke ringe Mængde Kaalroer. Roernes gode Opbevaring er jo ikke blot et Fodringssspørgsmaal, men et Forhold, der griber stærkt ind i og bliver bestemmende for Røedyrkingens Rentabilitet jævnført med Korn og Græs.

Kraftfoderforbruget

i 1914 er meget kendelig paavirket af Krigssituationen. Efter indhentede Oplysninger gennem Statistisk Departement fra en hel Række Landboforeninger og Husmandsforeninger er der allerede i Oktober indtraadt en betydelig Reduktion i Forbruget, der for Aarets 3 sidste Maaneder har været ca. 15 pCt. mindre end sædvanligt. Reduktionen har været størst paa de Ejendomme med det pr. Kreatur gennemsnitlig højeste Kraftfoderforbrug, hvilket viser sig at være de smaa og mindste Ejendomme med fra 3—9 Stkr. Hornkvæg, men i disse findes ogsaa det forholdsvis største Antal Malkekøer og færreste Antal Ungkvæg, hvilket for en Del kan tilskrives det større Forbrug af Kraftfoder.

Overfor Indførselen af Foderstoffer og Korn i 1914 har Krigens Følger udvist en stærk Paavirkning i Aarets sidste 5 Maaneder saaledes, at mens der efter 1910 — altsaa i de sidste 3 Aar — har været en fortsat Opgang i Indførselen, saa viser 1914 en meget betydelig Nedgang, hvad der fremgaar af omstaaende Oversigt over Forholdene i de sidste 10 Aar:

Foderstofindførselen i de sidste 10 Aar viser
følgende Udvikling.

(Indførselen i Mill. kg).

	Oliekager	Klid	Ialt
1905.....	404.9	86.1	491.0
1906.....	413.1	92.4	505.5
1907.....	465.6	82.8	548.4
1908.....	478.8	57.1	535.9
1909.....	493.1	78.8	571.9
1910.....	421.8	41.2	463.0
1911.....	510.8	43.8	554.6
1912.....	526.9	55.3	582.2
1913.....	594.1	45.2	639.3
1914.....	451.2	29.4	480.6

Af uformalet Korn var Overskudsindførselen

1905.....	583.1 Mill. kg,	heraf var	Majs	277.7
1906.....	771.0	—	—	478.4
1907.....	626.4	—	—	445.4
1908.....	511.8	—	—	261.6
1909.....	620.1	—	—	232.0
1910.....	560.7	—	—	182.4
1911.....	588.0	—	—	280.9
1912.....	666.8	—	—	350.2
1913.....	774.2	—	—	403.3
1914.....	487.0	—	—	262.8

De 451.2 Mill. kg Oliekager fordeler sig saaledes:

	Mill. kg.			
Bomuldsfrøkager.	178.9 = 39.63 %	} 65.7 %	(1913 = 39.50 %)	} 72.4 %
Solsikkekager....	114.6 = 25.44 -		= 32.90 -	
Hørfrøkager.....	67.2 = 14.89 -		= 11.15 -	
Soyakager.....	6.8 = 1.50 -		= 3.30 -	
Hampefrø, Jord- nød-, Palme- og Rapskg.....	83.7 = 18.54 -		= 13.15 -	
	451.2 = 100.00 %		= 100.00 %	

Med Undtagelse af Hørfrøkager og Byg og andre mindre betydende Oliekagesorter er Indførselen af alle Kornsorter samt Foderstoffer stærkt formindsket, og, som det allerede er paaaget, falder denne stærke For-

mindskelse paa Aarets sidste 5 Maaneder, hvilket følgende af Statistisk Departement udarbejdede Tabel viser:

Indførsel af	Januar—Juli		August—December	
	1914 Mill. kg	1913 Mill. kg	1914 Mill. kg	1913 Mill. kg
Hvede og Hvedemel.....	99.6	125.9	49.9	102.1
Rug og Rugmel	120.0	124.0	23.0	122.0
Havre og Byg	88.3	47.3	18.8	57.2
Majs.....	190.7	259.8	75.2	145.1
Hvedeklid	21.4	22.1	8.0	23.1
Oliekager	319.4	342.3	131.8	254.3
Tilsammen....	839.4	921.4	306.7	703.8

Der er allerede i Perioden før Krigens Udbrud — særlig for Hvedens og Majsens Vedkommende — nogen Nedgang, der dog for Majsens Vedkommende opvejes ved Indførselen af Havre og Byg. I Perioden efter Krigens Udbrud beløber Indførselen sig kun til de $\frac{2}{5}$ af Indførselen i 1913, idet den gik ned med 400 Mill. kg. Formindsnelsen falder særlig paa Rugen (fra 122—23 Mill. kg), der jo under sædvanlige Forhold næsten udelukkende kommer fra Rusland og Tyskland, fra hvilke Lande Udførselen blev fuldstændig standset. Ligesaa leveredes Havre og Byg væsentligst fra europæiske Lande og viste derfor stor Nedgang. Derimod er Indførselen af Oliekager, Hvede og Majs kun halveret, idet disse Varer i stor Mængde hidrører fra Lande udenfor Europa.

I de senere Aar har Husdyrbruget herhjemme modtaget en stærkt stigende Mængde Foderstoffer fra den indenlandske Olieindustri. Forbruget af danske Oliekager her i Landet var 56 Mill. kg i 1913; heraf var de $\frac{2}{5}$ Soyakager. Indførselen af Soyabønner er vokset fra 1913 til 1914 med 26 Mill. kg; af Soyabønnens Vægt bliver henved de $\frac{5}{6}$ Foderstof, og der vil saaledes gennem Forøgelsen af Importen af Soyabønner være tilført ca. 20 Mill. kg Foderstof mere end i 1913.

Korn- og Foderstofpriserne var stigende og

høje i Aarets sidste Halvdel. Jydsk Andels Foderstof-
forretnings Noteringer i »Andelsbladet« for de Foder-
stoffer, for hvilke der har foreligget stadige ugentlige
Noteringer, viser følgende Priser i Kr. pr. 100 kg:

	1914.		
	5. Januar	3. August	28. December
Majs	10.80	12.10	19.30
Foderbyg.....	11.16	12.90	20.30
Bomuldsfrøkager, Texas, 55 pCt.	16.30	16.70	19.70
— N. O.....	13.90	13.80	18.50
Hørfrokager	13.90	14.40	24.00
Havre	10.90	13.60	22.70

I 1915 er Priserne jo gaaet meget betydeligt over,
hvad de endte med i 1914. Af Beretningen fra V. Steins
analytisk-kemiske Laboratorium for Undersøgelser ved-
rørende Landbruget fremgaar det, at for de undersøgte
Bomuldsfrøkager (ialt indsendt 286 Prøver) kan der,
med Hensyn til Indholdet af Værdistoffer, for alle 3
Hovedkvalitetens Vedkommende (Texas — New Orleans
— Russiske) iagttages en tydelig Nedgang, der utvivl-
somt delvis kan sættes i Forbindelse med de abnorme
Forhold i Importen i Aarets sidste 5 Maaneder.

Mælkeudbyttet

i Vinteren 1913—14 var gennemgaaende tilfredsstillende,
og med overvejende tilstrækkelige Beholdninger af Grov-
foder, jævnt gode Smørpriser og ikke høje Kraftfoder-
priser var Forholdene ganske gunstige for en Mælke-
produktion, der bragte jævn god Balance paa Malke-
køernes Budget.

Mælkeudbyttet i Sommeren 1914 blev mindre end
ønskeligt. Aarsagen var dels og fornemmelig, at vi fik
for lidt Regn i den for Planterne vigtigste Væksttid,
samtidig med at vi havde stærk Varme og megen Sol-
skin, saa Græsmarkerne blev meget stærkt medtaget, og
dels, at der — paa Grund af de høje Foderstofpriser,

der indtraadte efter Krigens Udbrud — blev sparet stærkt paa Kraftfoderet.

Efter et mildt Efteraars- og Vintervejr og med en høj Temperatur i April var Græsmarkerne tidligt og stærkt paa Færde, og man saa ogsaa — vel særligt hvor Foderet var sparsomt — adskillige Steder Kreaturer paa Græs i Ugen 15.—23. April. Kvægets Udbinding i Almindelighed foregik dog ikke særlig tidligt, skønt der var rigeligt med Græs omkring 1. Maj, thi Udbindingen forhaledes ved det meget kolde og blæsende Vejr, der indtraf i Begyndelsen af Maj, og denne Maaned blev som Helhed altfor tør og periodisk meget kold. Den rigelige Græsvækst, der var fremme, blev derfor kun af kort Varighed, og i Midten af Juni blev Køerne taget paa Stald i stor Udstrækning. I det sydlige Jylland — og fornemlig i Ribe Amt — var Græsmarkerne vedblivende fortrinlige, thi der faldt Regn i betimelig Tid. Landeregnen i Juli kom som Helhed alt for sent. Selvfølgelig bedredes Græsmarkerne efter denne — og det gik ganske godt August igennem, men September blev en slet Græsmaaned. Saaledes var Ernæringsforholdene i den overvejende Del af Landet meget vanskelige, og Kreaturerne kom om Efteraaret i 1914 paa Stald i en mindre god Foderstand, for ikke at sige tarvelig.

Græsmerkernes Gennemsnitskarakter for 1914 bliver efter Statistisk Departements Beretning $g \div$ imod $tg +$ i 1913. Begge Aarene er ret tarvelige Græsaar, og trods den lidt højere Karakter for 1914 er der ingen Tvivl om, at 1914 i den overvejende Del af Landet er følt som et ringere Græsaar end 1913. Iøvrigt er der overmaade megen Forskel paa Forholdene i de enkelte Amter. Vi har dog kendt ringere Græsaar end 1914.

Rodfrugtavlen har for Runkelroer, Gulerødder og Kartofler som Helhed givet over Middelhøst, hvorimod Avlen af Kaalroer og Turnips var ringe, og delvis ganske mislykket, dels som Følge at Tørke, dels paa Grund

af meget stærke Angreb af Kaalmøllens Larve. Kartoffeludbyttet var ret varierende, bedst i Jylland, mindre paa Øerne. Roernes Tørstofprocent at Høsten 1914 er overvejende lavere end i 1913. For Runkelroer og Kaalroer er Forskellen dog ubetydelig. Turnips i Jylland har kun 8.8 pCt. Tørstof mod 9.7 pCt. i 1913, og Gulerødder paa Sjælland kun 11.0 mod 12.3 pCt. Tørstof.

Høhøsten blev for Agerhøets Vedkommende meget lille, som Følge af den alt for tørre Maj, men Kvaliteten var god. Af Enghø avledes der en smuk Afgrøde, bjerget i udmærket Stand. Taget under ét var der vel henimod normal Høhøst, hvad Mængden angaar — og af en meget god Kvalitet.

Høsten af Vaarsæd var som Helhed lille, ofte meget under Middel; ringest var Havre og Blandsæd. I det Hele og Store var Høstudbyttet af Sædafgrøderne — med Undtagelse af Hveden — betydelig under Gennemsnittet for de foregaaende fem Aar, og Sædafgrødernes Halmudbytte er beregnet til knap 78, naar Udbyttet i 1909—13 sættes lig 100. Dette har ogsaa været let kendeligt under Vinterfødringen i 1914—15. Høsten i 1914 blev gennemgaaende bjerget i fortrinlig Stand.

Produktionen og Udførselen af Fedevarer

har som allerede paapeget i Begyndelsen af denne Afhandling, for en ikke ringe Del været præget af Krigssituationen, ligesom denne ogsaa har indvirket paa Formen for de fra Statistisk Departement Tid efter anden udsendte statistiske Meddelelser om Landbrugets Omsætning med Udlandet. Vi har jo iøvrigt haft den lykkelige Lod, som neutral Stat, at kunne bevare begge vore Hovedmarkeder, mod Vest og Syd, og har hidtil kunnet sende de paagældende Lande de Produkter i omtrentlig samme Mængdeforhold, som nu gennem en meget lang Aarrække.

Hvad vort fornemste Udførselsprodukt Smørret angaar, da har vi allerede set, at den udførte beregnede Smørmængde har været lidt nedadgaaende, og at denne Nedgang falder paa Aarets sidste 5 Maaneder. Nedgangen falder dels paa Udførselen af Fløde, dels paa Udførselen af Smør i hermetisk Pakning, hvorimod Udførselen af Smør i Dritler er tiltaget i meget betydelig Grad, saaledes som nedenstaaende Oversigt viser.

	1914	1913
Udførsel af indenlandsk	Mill. kg	Mill. kg
Smør i almindelig Emballage.....	92.9	88.0
do. i hermetisk —	2.0	3.0
(Fløde)	(15.3)	(28.5)
Smør i udført Fløde.....	5.6	10.4
Ialt Smørmængde	100.5	101.4

Var Krigen ikke kommen, vilde vor Udførsel af Mælkeriprodukter i 1914 sikkert have oversteget Udførselen i 1913, idet vi i Aarets første 7 Maaneder udførte 4 Mill. kg Smør mere end i den tilsvarende Periode af 1913. Men efter d. 1. August gik det ned Maaned for Maaned sammenlignet med Aaret forud, ialt en Nedgang af $4\frac{1}{2}$ Mill. kg i de 5 Maaneder.

Til Storbritannien er der en Fremgang i Udførselen af $1\frac{2}{3}$ Mill. kg, fra 82.26—83.90, og en Nedgang i Udførselen til Tyskland og Østerrig af 2 Mill. kg. Vel er der sendt mere Drittelsmør til Tyskland end i 1913, men denne Forøgelse har dog ikke kunnet ophæve Nedgangen i Udførselen af Fløde. Efter 1. August er der kun udført $\frac{1}{2}$ Mill. kg Smør til Østerrig. Vor Udførsel af Sødmælk har for de to sidste Aar kun været $\frac{1}{2}$ Mill. kg mod 10 Mill. i en Aarrække. Af Ost har vi haft en Overskudsudførsel paa 50,000 kg.

Forholdene i 1914 har ogsaa tilfulde vist, i hvilken betydelig Grad vor Fedevareproduktions Karakter og Omfang er afhængig af Tilførsel udefra af Foderemner til rimelige Priser. Men trods alle de Vanskeligheder, som Krigen har foraarsaget, maa det siges, at det vilde

være utaknemligt at klage, thi vor Smørproduktion og vor Afsætning af Smør er jo foregaaet under forholdsvist gunstige Omstændigheder. Danske Mælkeriprodukter har bragt mange Penge hjem i 1914, men de har ogsaa delvis været meget dyre at producere og at faa frem paa Markedet.

Vor Flæskeudførsel i 1914 har været større end nogensinde tidligere. Forøgelsen falder baade før og efter Krigens Udbrud. Udførselen har været 147.10 Mill. kg mod 126 à 127 de to foregaaende Aar og 114 Mill. kg i 1911. Storbritannien har aftaget de 142.44 Mill., og af Resten har Tyskland faaet 4.08 Mill. kg. Midlertidige — paa Grund af Situationen fremkaldte — Prisforhold har saaledes heldigvis ikke kunnet ændre Afsætningsforholdet til vore Kunder i nævneværdig Grad, omend Udførselen til Tyskland i 1914 var ikke saa lidt større end i 1913, hvor vi kun udførte 1.69 Mill. kg, mens det før 1912 var 3.01 Mill. kg. I samme Aar var Udførselen til Schweiz 2.67 Mill. kg, men i 1914 kun 10,000 kg. Danmark har i 1914 sendt 138 Mill. kg Bacon til Storbritannien, hvilket udgør 53 pCt. af Storbritanniens samlede Indførsel.

I Udførselen af levende Kvæg og Kød i 1914 har der, som allerede paapeget, været en meget betydelig Opgang, nemlig paa 36,000 Stkr., fra 153,000 til 189,000; men samtidig har ogsaa Indførselen været stærkt tiltagende. Da de sædvanlige maanedlige Hæfter over Danmarks Vareomsætning med Udlandet samt den sædvanlige Oversigt over den aarlige Vareomsætning, som Statistisk Departement udsender, og paa hvilket de tidligere her i Tidsskriftet anførte Tabeller er bygget, ikke foreligger for den seneste Tid, skal her anføres en Oversigt efter »Statistiske Efterretninger« Nr. 4, 1915, over Ud- og Indførsel af levende og slagtet Kvæg i de sidste 10 Aar, i hvilken der tillige er foretaget og opgivet en samlet »Beregning« over salgbart Kød i levende og slagtede Kreaturer.

	Udførsel				Indførsel efter Fradr. af ren Udførsel				Samlet Beregning over salgbart Kød i levende og slagtede Kreaturer					
	Levende Hornkvæg		Kød af Hornkvæg		Levende Hornkvæg		Kød af Hornkvæg		Udførsel		Indførsel		Udførselsoverskud	
	Stkr.	Mill. kg	ikke fersk Mill. kg	fersk Mill. kg	stort Kvæg Stkr.	Kalve Stkr.	fersk Mill. kg	ikke fersk Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg
1896-1900 gsnthl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23 ^{1/2}	1/2	23	—	
1905.....	123,679	14.04	1.38	10,541	2,110	0.17	0.81	46	3 ^{1/2}	46	3 ^{1/2}	42 ^{1/2}	—	
1906.....	105,102	10.30	1.43	8,314	2,341	0.11	1.58	38	4	38	4	34	—	
1907.....	98,640	8.00	0.84	2,424	1,696	0.14	1.42	34 ^{1/2}	2	34 ^{1/2}	2	32 ^{1/2}	—	
1908.....	121,635	9.92	0.81	770	884	0.04	0.86	42	1	42	1	41	—	
1909.....	124,903	14.63	0.97	1,173	1,713	0.07	0.83	47 ^{1/2}	1 ^{1/2}	47 ^{1/2}	1 ^{1/2}	46	—	
1910.....	140,825	16.26	0.24	15,370	3,984	0.09	0.20	51 ^{1/2}	4	51 ^{1/2}	4	47 ^{1/2}	—	
1911.....	153,512	12.46	0.10	23,904	5,626	0.53	0.37	50 ^{1/2}	7	50 ^{1/2}	7	43 ^{1/2}	—	
1912.....	124,680	26.24	0.07	5,363	3,481	0.45	0.24	57	2	57	2	55	—	
1913.....	152,969	15.08	0.04	5,980	4,876	0.19	0.29	55 ^{2/3}	2 ^{1/3}	55 ^{2/3}	2 ^{1/3}	53 ^{1/2}	—	
1914.....	188,858	17.28	0.16	25,713	5,519	0.63	0.14	65	5 ^{1/3}	65	5 ^{1/3}	59 ^{1/2}	—	

Vi ser af ovenstaaende, at de tre sidste Aar viser et betydelig større samlet Udførselsoverskud af salgbart Kød end noget tidligere Aar, og 1914 staar højest. Da der til Fabrikation af Konserves er anvendt en meget betydelig Del Kød af Hornkvæg, vilde Opgangen i Udførselsoverskuddet være blevet endnu større, om det i Konservesindustrien anvendte Kød af Hornkvæg kunde udskilles. Det er interessant og betegnende at lægge Mærke til, at af den samlede Udførselsvægt af salgbart Kød bliver henved tre Fjerdedele udført som levende Kvæg trods det, at den levende Eksport — ved de tyske Indførselsbestemmelser gennem Aarene — paa forskellig Maade har været mere besværliggjort end Kødeksporten. Kun i saadanne Aar, hvor Mund- og Klovesyge-Afspærringen har hindret den levende Udførsel, som t. Eks. i 1912, stiger Kødeksporten til at udgøre ca. 50 pCt. af Totalmængden.

Den store Merudførsel af levende Kvæg og Kød i 1914 falder i Aarets sidste 5 Maaneder, idet der i de første 7 Maaneder var en lille Nedgang, navnlig for Kødudførselen. Denne stærke Udførsel gør sig først kraftigt gældende i Oktober og er stærkt tiltagende i November og December saaledes, at der i de 3 sidste Maaneder af Aaret udførtes ca. 50,000 Stkr. (levende eller slagtet) mere end i den tilsvarende Periode af 1913. Den stærkere Indførsel af Kvæg, der ialt for 1914 beløb sig til 26,000 stort Kvæg, falder væsentlig paa de samme Maaneder, som den stærke Udførsel, uden dog at kunne opveje denne.

For levende Kvæg og Kød har Tyskland ogsaa i det forløbne Aar været vor Hovedkunde, som nu i en meget lang Aarrække.

Vor Udførsel af fersk Kød i Mill. kg har i de forløbne 10 Aar fordelt sig til de forskellige Lande saaledes:

	Til Tyskland	Til Storbritannien	Til Norge	Til Schweiz	Til andre Lande
1905.....	13.30	0.91	2.32	»	0.53 *)
1906.....	10.39	0.33	0.98	»	0.03
1907.....	7.43	0.20	1.17	»	0.04
1908.....	6.74	0.87	2.53	»	0.60
1909.....	9.80	3.28	2.89	»	0.36
1910.....	10.63	2.68	1.53	1.38	0.03
1911.....	9.40	0.47	0.55	2.04	0.04
1912.....	22.60	0.70	1.09	1.52	0.33
1913.....	12.91	0.31	1.36	0.48	0.02
1914.....	15.75	0.36	1.11	0.06	»

*) Sverige.

Der er for 1914 Grund til at nævne vor Udførsel af Konserves, der har været stærkt stigende, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, hvori indbefattet visse andre tilberedte Kødvarer.

	Udførsel af Konserves m. m.		
	1914	1913	1912
	Mill. kg	Mill. kg	Mill. kg
Pølser, ikke hermetisk pakkede	0.29	0.16	0.12
Pølser i hermetiske Daaser	0.09	} 0.28	} 0.29
Leverpostej i do. do.	0.18		
Kød og Flæsk i do. do.	6.47		
	7.03	0.44	0.41

Af ovenstaaende Mængder, der er forsendt til mange forskellige Lande, har Tyskland modtaget Hovedparten.

Kvæg- og Kødpriserne i 1914 har som Gennemsnit ikke været fuldt saa høje som i 1913, omend de til Tider som i Aarets første og sidste Maaneder, har været meget gode, ja høje. Priserne var varierende og forholdsvis lave, selv i flere Maaneder efter Krigens Udbrud. Markederne i Tyskland var delvis overfyldte med Kvæg, dels her fra Landet, dels fra selve Tyskland.

Gennemsnitsnoteringen paa Københavns Kvægtorv for 1. Kl.s Varer (bedste Stude og Kvier) i Kroner

pr. 50 kg Slagtevægt viser følgende Svingninger i de sidste 16 Aar:

1899 = 42.00	1903 = 51.34	1907 = 51.60	1911 = 54.16
1900 = 45.60	1904 = 49.52	1908 = 47.90	1912 = 58.60
1901 = 45.64	1905 = 50.10	1909 = 47.40	1913 = 60.81
1902 = 48.00	1906 = 52.20	1910 = 49.70	1914 = 58.98

1914 har saaledes henved 2 Øre lavere Gennemsnitspris end 1913, men dog højere end i 1912. Afslutningsnoteringen for December var 67 Kr. Juli og September havde den laveste maanedlige Gennemsnitsnotering med henholdsvis 56.00 og 56.25 Kr. Naar Esbjerg Eksportmarked har offentliggjort sine Noteringer, har disse for 1. Kl.s Varer været 3 à 4 Kr. højere end den københavnske.

Efter Hamborg Noteringen (lev. Vægt) i »U. f. L.« er Gennemsnitsprisen 44.51 Kr., ca. 1½ Kr. lavere end i 1913. Omregner vi denne Middelpris til Slagtevægt med 60 pCt. Kød, saaledes som tidligere gjort, da faar vi 74.2 mod 76.6 i 1913, hvilken Nedgang harmonerer ganske godt med Nedgangen i den københavnske Notering.

Det maa derfor erkendes, at 1914 overvejende har bragt gode Priser paa Kød, og at Danmark i 1914 har taget meget betydelige Beløb ind gennem sin Eksport af levende Kvæg og Kød, selv om Fedningens Rentabilitet i Aarets sidste Halvdel er blevet i ikke ringe Grad paavirket i uheldig Retning ved de høje Priser paa Foderstoffer, ikke mindst paa Hørfrøkager. De Summer, der aarlig kommer ind paa dette Felt under Kvægholdets Konto, er for de senere Aars Vedkommende stærkt stigende. 1914 er ingen Undtagelse, selv om de særlige Forhold, der har grebet ind i Udviklingen og gør sig gældende, forstærker denne Stigning. At Opdræt og Fedning saaledes atter — sammenlignet med Forholdene i en ret lang Aarrække — gør sig stærkere gældende som en indbringende Gren af det hele Kvæghold, er

kun i og for sig glædeligt. Kun maatte de høje Fedekvægspriser nødig i alt for høj Grad være medvirkende til at svække det planmæssige Renavlsarbejde, der har bragt saa gode Resultater i vor hjemlige Malkekvægsavl baade for den jyske og røde danske Malkeraces Vedkommende, gennem én for øjeblikkelig Vindings Skyld iværksat planløs Blandingsavl. At der sker Skade ad denne Vej i de senere Aar her i Jylland, derom er der ingen Tvivl.

Her skal atter i Aar meddeles de Priser, der er opnaaet for gode, velfedede jyske Kreaturer, tilhørende Gdr. *H. Lange*, Robdrup, Randers, gennem Eksportslagteriet i Randers. I Maj 1914 opnaaedes for 12 Stude af Gennemsnitsvægt 577 kg (513—625) en Gennemsnitspris af 413 Kr. eller 35.8 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg levende Vægt (33—37). For 8 Stude af Gennemsnitsvægt 511 kg (472—548) opnaaedes midt i December 392 Kr. Stk. eller 38.3 Øre (37.5—39.5); disse Stude skulde egentlig have staaet nogle Maaneder længere. De var købte i Maj 1914 i Randers for 220 Kr. Stykket. Mod Slutningen af Aaret er der opnaaet betydeligt højere Priser end de her anførte. Saaledes er der af tyske Opkøbere paa Esbjerg Eksportmarked betalt 42—46 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg for 1. Kl.s Stude og Kvier af Korthornsrace.

Vedrørende Handelen med Fedekvæg har Krigen medført kendelige Lempelser og Lettelser i Afhændelsen til Tyskland, der ikke alene atter har aabnet Landegrænsen for Indførsel af levende Kreaturer, men tillige har ophævet Tolden paa Kvæg og Kød. Smitsomme Sygdomme er kun optraadt i meget ringe Udstrækning og har ingen Hindringer lagt i Vejen for den frie Om sætning.

Det magre Kvæg, der var meget dyrt først paa Aaret, faldt senere i Pris, men steg igen i Aarets sidste Maaneder. I Ribeeognen solgtes der i 1914 adskilligt magert Kvæg til Foraarslevering (1915) for op til 36 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg.

Paa Kælvekøer var Priserne i 1914 svingende og gennemgaaende lavere. I Odense var Priserne i Januar 1914 op til 380 Kr. efter Noteringen, i September kun 270 Kr., for atter at stige til 370 i December; Prisvariationen saaledes ca. 100 Kr. Paa Mors kostede gode Køer i Juli 300—400 Kr. Korthornskøer har kostet 400—500 Kr.

Fjerkræavlens har med Hensyn til Ægudførselen hævdet Stillingen fra 1913, hvad man ogsaa var berettiget til at vente, efter at Tællingen i 1914 havde vist en betydelig Opgang i Hønsbestandens. Af danske Æg er der i 1914 udført 22.86 Mill. Snese mod 22.76 i 1913. Overskudsudførselen af Æg har i de sidste 10 Aar været:

1905 — 17.29 Mill. Snese	1910 — 19.20 Mill. Snese
1906 — 16.69 — —	1911 — 20.20 — —
1907 — 18.09 — —	1912 — 19.90 — —
1908 — 19.95 — —	1913 — 21.40 — —
1909 — 17.53 — —	1914 — 21.79 — —

Den betydelige Stigning i Ægudførselen i de to sidste Aar skyldes imidlertid ikke udelukkende en forøget Produktion af danske Æg, men skyldes ogsaa det Forhold, at Lagrene ved Begyndelsen af 1913 var usædvanlig store og derfor reduceredes stærkt i 1913 og yderligere lidt i 1914. I begge de paagældende Aar, men særlig i 1913, har Udførselen altsaa været noget større, end der svarede til selve Produktionen. Priserne har været høje, og Ægudførselen bringer saaledes en stor og stigende Indtægt til danske Hønsholdere. Fjerkræavlens Betydning her i Landet er stigende, og der arbejdes godt for dens rationelle Udvikling. England har som sædvanlig aftaget over 95 pCt. af hele vor Ægudførsel. Resten er hovedsagelig gaaet til Tyskland.